

Абетка Міхніка

Візит знаного польського дисидента, засновника та головреда «Газети Виборчої» Адама Міхніка до Києва був подібний до бентежного вітру. Недарма подія збіглася з весною. Весна ж бо завжди – апгрейд думок та велике сподівання на оновлення життя.

Організували приїзд пана Міхніка до української столиці ГО «Правозахисний центр «Поступ», Польський інститут у Києві, Києво-Могилянська академія та Національний музей Тараса Шевченка. Легенда «Солідарності» приязно і відверто спілкувався з журналістами, виступав на телебаченні та читав лекції. Прес-конференція в НМТШ більше походила на розмову давно знайомих соратників, які вболівають за спільну ідею мирного демократичного європейського дому. Гість покурював безневинну електронну сигарету, закинувши ногу на ногу. Говорячи російською, ніби зважував кожне слово. На основі почутого спонтанно народилася така собі тезова абетка Адама Міхніка.

Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА

69

«Антирадянський русофіл». Саме так назвав себе фундатор «Газети Виборчої» – «дуже проукраїнського» видання: «Я був політ'язнем, кримінальною фігурою. Навчився російської завдяки дисидентам... Друкував багато російських авторів. Проте я хоч і русофіл, але – путінофоб».

«Батько походив з Галичини. Коли тато й мама хотіли, аби я не чув, про що вони говорять, переходили на українську. Я ніби собака, мову розумію, але нею не розмовляю».

«Великий сюрприз для світу, що Україна поводиться так розумно і твердо. За часів Януковича в Євросоюзі до кінця не усвідомлювали, що є така держава – Україна. Після Майдану все змінилося. Європейці зрозуміли, що в українців є обґрунтованість шляху на Захід».

Гасла для журналістів: «Пишіть правду! Пишіть так, аби було цікаво читати! Відчувайте відповідальність за майбутнє! Аби не було соромно, що це читатимуть ваші діти, внуки. Це питання престижу видання, довіри до нього».

Доцільність створення в Україні Міністерства інформаційної політики. «За нормальних умов був би проти. Але в Україні нині немає нормальних умов. Триває війна з Путіним. Тому це міністерство має реєструвати брехню російської пропаганди. Але в жодному разі не повинно виконувати функцію цензура для українських медіа».

Євроентузіаста та Євроскептики. «На одних та других розділилося польське суспільство десятирічної давнини. Першим від початку було очевидно, що треба крокувати в інститу-

ти Заходу: ЄС і НАТО. Опоненти цього шляху казали: «Педофіли, педераста – наші євроентузіаста». Застерігали, що то – кінець нашого культурного етикету. Тривали складні дебати. Минули роки. Ані Содому, ані Гоморри. Тепер в Польщі ніхто не скаже, що той шлях був помилковим».

Журналісти мають гідність. Завдяки їй нас не можна взяти грошима або страхом.

Іоанн Павло Другий та Лех Валенса – безсумнівні авторитети для польських демократів доби комунізму, що добігав фінішу.

Кінець комунізму. «26 років тому ми багато сперечалися всередині опозиції. Та ніхто з нас не думав, що кінець комунізму настане так швидко».

Люстрація. «Я – противник люстрації. Це – привід для людей поганих піднятися кар'єрними сходами через приниження інших. Єдиний варіант боротьби з минулим – розумні вибори».

Маніфестація у Москві після загибелі Немцова. «Коли це побачив, зрозумів, що є й інша Росія. Проте державний шовінізм працює там, як Наркотик. Він домінує. Ставлюся обережно до цієї хвороби».

Острах відчував, «що в Польщі нині пануватимуть антиукраїнські настрої (через історичні події 1940-х). Однак переконався, що більшість у моїй країні – проукраїнська».

«Путін пішов на конфлікт з усім світом. І втрачив свій вплив. Проте це дуже небезпечна фігура».

Расизм нового типу. «Його загроза є й на Заході також. Коли чую: «Польща для справжніх поляків»,

мене це обурює. У цьому – велика небезпека для демократії».

Слово – те, що може вбивати. «Пам'ятайте про відповідальність за свої слова!»

Терпіння: воно є необхідним для того, аби відповідати на пропагандистську брехню.

Україна – країна, що «бореться за власну незалежність і за державу порядних людей».

Факти про злочини радянського режиму (як-от Катинська трагедія, депортація поляків до Сибіру), так само, як і про сучасну ситуацію, треба оприлюднювати «не для того, аби розпалювати ворожнечу, а щоб спільно шукати згоди».

«Чому я свого часу помилюся, будучи переконаним, що Янукович підпише Угоду про асоціацію України з ЄС? Бо думав: якщо він хоче перемогти на президентських виборах, то це спростить йому шлях. Та й Путіну було б вигідно мати поруч із собою такого великого троянського коня, асоційованого з ЄС».

Шлях Польщі та шлях України до демократії мають багато спільного. Передусім у необхідність цього курсу мають повірити власне українці. «У нас свого часу казали, що найбільша загроза для Польщі – це поляки».

Що змінилося у свідомості людей за цей рік? «У світі зрозуміли, що йдеться не про війну з боку «бандерівців», а про агресію Путіна проти незалежної української держави».

«Я – поляк. Для мене є очевидним, що від миру в Україні залежить безпека Польщі».